కళ్యాణకింకిణి

ఎదురుగాలి

మా రంగనాథం బాబాయికి అయిదుగురు మగబిడ్డల తర్వాత లేక లేక ఒక్క కూతురు. అమ్మాయిపేరు లీల. స్వభావంచేత వట్టి భేల. పరికిణీలు వదిలిపెట్టి పమిటె వేసుకునే వయస్సు. వాయిల్‌చీర వలయాల్లో వంకరలు తిరిగిపోతూ, భుజంపైనుంచీ జారిపోయే జడను, రొమ్ముకు హత్తించుకొన్న మోపెడు పుస్తకాలను మాటిమాటికీ సర్దుకుంటూ సెలఏటి ఇసుక తిన్నెలపైన తారట్లాడే హరిణశాబకంలా రోడ్డుపైన నడిచిపోతున్న లీలావతిని చూచినప్పుడల్లా ఈ అమ్మాయి కిప్పుడిప్పుడే పెళ్ళిచేయడం భావ్యం కాదనుకునేవాణ్ణి. ఒక్కంత సుఖానికీ, అంతకు రెట్టింపు బాధ్యతలకూ తావలమైనది వివాహానంతర జీవితం. సుఖం మాట దేవుడెరుగుగానీ, ఆ బాధ్యతల బరువును మోయడం సామాన్యం కాదు. అందునా ఆడబిడ్డ విషయంలో అత్తగారి ఆరడీ, ఆడపడుచుల పోరులాంటి చిల్లర మల్లర గొడవలు బోలెడు: ఈ బొమ్మను తీసుకెళ్ళి ఆ ఫ్రేమ్‌లో ఇరికించడమంటే ఎవరికి మాత్రం మనస్కరిస్తుంది?

కానీ మా రంగనాథం బాబాయి సంగతి వేరు. సాధారణంగా సామాన్య మానవుడి ఆలోచన ఎక్కడైతే ఆగిపోతుందో, అక్కడినుంచీ ఆయన ఆలోచన ప్రారంభమవుతుంది. సలహాలను మూటకట్టుకుని ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళిన శ్రేయోభిలాషి ఆకాశయానాన్ని గురించి రష్యావాడికి బోధింప దలచుకున్న విదేశీయ వైజ్ఞానికుడులా ముఖం చిన్నబుచ్చుకుని బయటికి రావలసి ఉంటుంది. మా రంగనాథం బాబాయి అప్రమత్తుడు. గొప్ప చలనచిత్రంలో అడుగడుగునా ద్యోతకమయ్యే దర్శకుడి ప్రతిభలా

అరవైయేండ్ల జీవిత గ్రంథంలో ఏ పుటను తీసి పరిశీలించినా, ఆయన అప్రమత్తత కొట్టవచ్చినట్టుగా గోచరిస్తుంది. అయిదుగురు కొడుకులు గదా బాబాయికి—శాంతాదేవి ప్రభావానికి లోబడిననాటి ఋష్యశృంగుని నకళ్లుగా వాళ్ళనాయన పెంచిన తీరు, పరీక్షల్లో కడతేరకముందే వాళ్ళకు ఉద్యోగం రిజర్వు చేసి ఉంచడంలో ఆయన వ్యక్తపరచిన దూరదృష్టి, కన్యాకనకాలతో పాటు అంతో ఇంతో స్థిరాస్థికూడా కలిసివచ్చేట్టుగా వాళ్ళకు పెండ్లి సంబంధాలు కుదర్చడంలో ఆయన ప్రకటించిన లౌక్యం—ఇవన్నీ మా బాబాయి విజ్ఞతకు తార్కాణమే! తోలుబొమ్మలాటలో సూత్రధారిలాంటివాడు మా బాబాయి. మూల విరాట్టుగా ఆయన ఉన్నచోటునుంచీ కదిలడు. ఎలా జరిగిపోతాయో మరి, అన్ని పనులూ ఆయన అనుకున్నట్టుగానే జరిగిపోతాయి.

బ్యాంకులో ఉన్న డబ్బులాగా లీలావతి భవిష్యత్తు మా బాబాయి పిడికిట్లో సురక్షితంగా ఉందని నాకు తెలుసు. కానైతే ఆ భవిష్యత్తును ఆయన ఎప్పుడు ఏ విధంగా ఆవిష్కరించగలడో నాకు తెలియదు.

ఓ రోజు సాయంత్రం మా బాబాయి నాకు కబురుపెట్టాడు. వెళ్ళగానే ఆదరణ వాక్యాలతో ఉపచరించాడు. మాటల సందర్భంలో "చూడు శేఖరం! నేనింతవరకూ ఎవరితోనూ సంప్రదించలేదనుకో! అమ్మాయికి వీలైనంత త్వరగా పెళ్ళి చేయాలనుకొంటున్నాను. నీ అభిప్రాయమేమిటి?" అంటూ సూటిగా ప్రశ్నించి నీటుగా కుర్చీలోకి వాలిపోయాడు.

నేను తబ్బిబ్బు పడిపోయిన మాట నిజం! పుట్టిన తర్వాత ఇంత కాలానికి మా బాబాయికి ఓ నరమానవుడి సలహా కావలసి వచ్చినదంటే ఆ మాట నెమ్మనాన నమ్మదగింది కాదు. అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళి ఓ కట్టు కూసానికి కట్టబెట్టినా అదే తమ బావమరిది అనుకోడానికి మా బాబాయిగారి కుమారపంచకం తయారు! తన మొగుణ్ణి తానే ఎన్నుకో కలిగేపాటి వయస్సు, చొరవ, తెలివితేటలూ లీలావతికెలాగూ లేనేలేవు. మా బాబాయికి సలహా ఇవ్వగలిగినంతగా ఈ మధ్య నాలో వివేకం పరిణతి చెంది ఉంటుందన్న నమ్మకం కూడా నాకు బొత్తిగాలేదు. కాగా పోగా కుర్రవాడికి కాస్తా పెద్దరికమిచ్చి మన్నన చేయాలనుకుంటున్నాడేమో మా బాబాయి....

నా ఊహ నిజమే! మా బాబాయి ఒకరి సలహాకోసం పడిగాపులు

బడి కూర్చోలేదు. ఆ దశను దాటుకొని ఆయన ఆలోచన ఎంతో దూరం ముందుకు సాగిపోయింది.

"నా ఎరుకలో ఓ మంచి సంబంధం ఉంది శేఖరం!"

ఉలికి పడ్డాను. "ఉందా బాబాయ్?ఇంకేం? శుభస్య శీఘ్రం అన్నారు. కానిచ్చేయకూడదూ?" అన్నాను. అన్నానా? నా అభిప్రాయానికి విరుద్ధంగా నేనలా అనడమేమిటి?మా బాబాయిలోని ఏదో బలీయమైన శక్తి నా నోటంట అలా అనిపించి ఉంటుంది.

"కుర్రాడు ఎమ్మేదాకా చదువుకున్నాడు...."

ఆ తరువాత చదువుకోడానికి ఏముంది? ఏమీ లేదు. పరీక్షల తుఫానుల్లోనుంచీ చదువుల సముద్రాన్ని అవతలి గట్టుదాకా ఈది,గడిచి గట్టెక్క గలిగాడు గనుకనే ఆ కుర్రవాడు మా బాబాయికి అల్లుడు కాగలిగిన అవకాశానికి నోచుకున్నాడు.

"ఇంతవరకూ నిరుద్యోగేననుకో! కానీ ప్రయత్నిస్తే ఆదిలోనే గెజిటెడ్ ఉద్యోగంలాంటి దేదైనా దొరక వచ్చు...."

అయితే ఇప్పుడిప్పుడే ప్రయత్నించక పోవడం మంచిది. వర విహీనపు పెళ్ళి కొడుకు లాగా పెళ్ళిచేసుకోక మునుపే గెజిటెడ్ ఆఫీసరు కావడ మేమిటి?

"కుర్రవాడికి చెప్పుకోదగిన పెద్ద దిక్కెవరూ లేరు. ఓ తల్లిమాత్రం ఉంది. అవిడ కూడా కాటికి కాళ్ళు సాచుకున్న ముసల్ది...."

బాబాయి దృష్టిలో మంచి సంబంధానికి కావలసిన కనీసపు అర్హత లేమిటో నాకు క్రమ క్రమంగా అవగత మవుతున్నాయి.

"ఆ కుర్రాడి దగ్గర్నుంచి ఈ రోజే ఓ ఉత్తరం అందుకున్నాను. వచ్చి అమ్మాయిని చూచుకోవాలట!"

"ఇది మరీ బాగుంది! అమ్మాయిని చూడ్డంగూడానా బాబాయ్!అంతగా అవసరమైతే సంధ్యాదీపాన్నీ, చంద్రబింబాన్నీ, శతపత్ర సుందరినీ చూచుకోమని వ్రాయలేక పోయావా?" అన్నాను. మా బాబాయి మనసులోని ఉల్లాసానికొక చక్కిలిగింత పెట్టాలని నా ప్రయత్నం.

ప్రయత్నం ఫలించింది.కొండరాతి దగ్గర ప్రవాహంలా మా బాబాయి ముఖంలో ఆనందం నురగలు కట్టింది. "కుర్రకుంక! వాడికంత ఘాటుగా వ్రాయడ మెందుకు లేరా శేఖరం! రేపు శుక్రవారం గాక మళ్ళీ వచ్చే శుక్ర వారం నాటికి దినశుద్ధి బాగా ఉందనీ, వచ్చి చూచుకో దలచుకుంటే మన అభ్యంతర మేమీ లేదనీ ఈ రోజు టపాకే ఓ కార్డు ముక్క వ్రాసి పడేశాను...." అన్నాడు బాబాయి.

తాను సూత్రధారిగా ఇదివర కెప్పుడో ప్రారంభించిన నాటకానికి నన్నొక ప్రేక్షకుడుగా ఆహ్వానిస్తున్నాడన్నమాట మా బాబాయి! నాకు ఆశా భంగం కలిగిన మాట వాస్తవం. మా బాబాయి నాటకాల్లో మచ్చుకొకదానిలో నైనా నాకొక చిన్న పోర్షను లభిస్తే బాగుండునన్నది నా చిరకాల వాంఛ. ఆ ఆశ ఈ దఫాగూడా అడియాసే అయిపోతూంది....

కానీ ఘటనాఘటన సమర్థుడు మా బాబాయి. అంతలో నా ఆశకు జీవం పోశాడు.

"నాకు పంచపాండవుల్లా అయిదుగురు కొడుకు లున్నారనుకో శేఖరం! కానీ ఏం లాభం? ఒక్కడూ అక్కరకు పనికి రాడు. అమ్మాయి పెళ్ళంటే అది కాస్తా వెనుకా ముందూ చూచుకోవలసిన వ్యవహారం. ఇందులో నీ తోడ్పాటు నాకు చాలా అవసరం!"

నా తోడ్పాటా! బాబాయి కవసరమా? నా చెవుల్ని నేనే నమ్మలేక పోయాను.

"నిజమేరా శేఖరం! చదువుల్లో ఏముంది? ఖర్చుకు తట్టుకోగలిగితే ఎమ్మే కావడం కష్టం కాదు. ఇక సిరిసంపద లంటావా? ఎవరో తాత ముత్తాతలు గడించి పెట్టిపోతే అందులో వీడి నిరవాకం ఏముంటుంది? చదువు సంగతీ, ఆస్తిపాస్తుల సంగతీ అలా ఉంచు. మనిషికి ముఖ్యంగా కావలసింది ప్రయోజకత్వం. అవతలి మనిషి చూపులకోసం వస్తే, ఇవతలి వాళ్ళు కళ్ళు మూసుకుని కూర్చోవాలని అర్థం కాదు. బంగారంలాంటి అమ్మాయి నిస్తున్నామా? పదివేల రూపాయల కట్నం పోస్తున్నామా? సరకు నాణెం తెలుసుకోకుండా పిల్లనిస్తారా ఎవరైనా? కుర్రాణ్ణి కాస్తా కదిలించి

లోతులు ఆరా తీయాలి. మనిషిలో యే మాత్రం చేవ ఉందో కను క్కోవాలి."

అమ్మో, ఏమిటో అనుకున్నానుగానీ బాబాయి నాటకంలో నాది కీలక పాత్ర! జ్వరమాపకంతో టెంపరేచరును నిర్ధరించినట్టుగా ప్రయోజ కత్వాన్ని కొలవడానికి మా బాబాయి నన్నొక సజీవసాధనంగా వాడుకోదలచు కున్నాడు. జీవిత నాటకంలో ఎప్పుడు ఏ పాత్ర లభించినా అందుకు సిద్ధంగా ఉండాలి మానవుడు! వెనుకాడితే పెదవి విరిచి నువ్వు పనికిరావని తేల్చే స్తారు డైరెక్టర్లు. నలుగురైదుగురు డైరెక్టర్లు అలా తేల్చి పారేసిన తర్వాత నటుడికి నేలపైన నూకలు గూడా పుట్టవు.

*　　　*　　　*

దినశుద్ధి బాగున్న శుక్రవారం రానే వచ్చింది. అబ్బాయి గూడా విచ్చేశాడు.

అతడికి పాతికేళ్లుంటాయి. ఐక్కపలచటివాడు. తెల్ల జామపండు వంటి దేహచ్ఛాయ. అందమైన క్రాపింగు. ముచ్చటైన ముఖారవిందం. నలగని దుస్తులు. కస్తూరిబొట్టు పెట్టి, తలకు పాగా చుట్టి, మెడకొక పూల దండ తగిలిస్తే అత డప్పటి కప్పుడే పెళ్ళికొడుకై పోయేటట్టున్నాడు.

బంగారంలాంటి పిల్ల. పదివేల రూపాయల కట్నం. ఈ ఊహల సులోచనాలలోనుంచీ చూస్తే అతడు టెక్నీకలర్ చిత్రంలో హీరోలా మరింత భువనమోహనంగా గూడా ఉన్నాడు.

అన్నట్టు అతగాడి పేరు రఘుపతి.

రఘుపతి పుణ్యమా అని నాకాపూట మా బాబాయిగారింట్లో షడ్ర సోపేతమైన విందు భోజనం. భోజనానంతరం విశ్రాంతి. సేదదీరి లేవగానే మళ్ళీ టిఫిన్. రఘుపతి కెలా ఉందోగానీ నామట్టుకు నాకు మత్తుగా ఉంది. నే నలా మత్తులో ఉండగానే పెళ్ళిచూపుల తతంగం ప్రారంభమైంది. పచ్చటి చీర కట్టుకుని, తెల్లటి జాకెట్టు తొడుక్కున్న లీలావతి తామరాకు పొత్తర్లలో నారద మహర్షి దివినుంచీ భువికి తెచ్చిన పారిజాత పుష్పంలా ఉంది. సదరు

పారిజాత పుష్పం తాలూకు పరిమళంలా లీలావతి వీణాగానం మధురాతి మధురంగా విస్తరిల్లుతూంది. అందరి చూపులూ అమ్మాయిపైన: బాబాయి చూపులు మాత్రం నిర్విరామంగా అబ్బాయిని అజమాయిషీ చేస్తున్నాయి. ఉదయం తొమ్మిదిగంటల కనగా వచ్చాడు రఘుపతి. అప్పటినుంచి అతడి పెదవుల కవాటాల్ని తెరచుకొని బయటపడిన మాటలనన్నిటినీ లెక్కించు కొని సరాసరి లెక్కవేస్తే అతడు గంట కొకటి రెండు మాటలు మాట్లాడి ఉంటాడు. అవిగూడా—అవును, కాదు, ఓహో, అలాగా, నిజమే— లాంటి పొడి మాటలు. లీలావతి పాడుతూంది. ఎల్లోరా గుహాలయంలో గంధర్వుడి శిల్పంలా నిశ్చలంగా కూర్చున్నాడు రఘుపతి. ఆనందమో, పరవశత్వమో, నిర్లిప్తతతో పలానా భావమని అంతుచిక్కడం లేదుగానీ, మొత్తంపైన అది చెక్కుచెదరని గంభీర ముద్ర:

వారగా పిలిచి ఆ గంభీర ముద్రకు వ్యాఖ్యానం చెప్పమన్నాడు బాబాయి: ఏమని చెప్పను? మౌనం మహనీయుల లక్షణమని చెప్పనా: లేక మూఢ మానవులకు భూషణమని చెప్పనా?

దీపదీపాలవేళ. షికారు వెళ్ళి రమ్మన్నాడు బాబాయి. "షికారుకా? సరే, పదండీ" అన్నాడు రఘుపతి. దారిలో మాటలు లేవు. ఊరు దాటుకుని విజన ప్రదేశంలో ఓ బండపైన కూర్చున్నాము.

"మీకేమైనా హాబీ లున్నాయటండీ?" అంటూ ప్రసంగానికి ఉపక్ర మించాను.

"హాబీలా: అవి నా కెందుకండీ?" అన్నాడు రఘుపతి—అప్పటి కవేమో అంటరాని అప్రాచ్యపు వస్తువులైనట్లు: "పోనీ పుస్తకాలు చదువు తారా?" అన్నాను. "పుస్తకాలు ప్రకటించడంలో పబ్లిషర్ ఉద్దేశ్యం మన బోటివాళ్ళు చదవాలనే గదండీ:" అన్నాడు అమాయికంగా రఘుపతి. "సినిమాలు చూస్తారా?" అన్నాను. "చూడకపోతే ఎలాగండీ: మా ఊళ్ళో ఏడెనిమిది థియేటర్లున్నాయి. మనం చూడకపోతే వాళ్ళ గతేం కావాలి?" అంటూ జాలిని ఒలకబోశాడు రఘుపతి. ఏలాంటి రచన రుచిస్తుంది? ఎవరి

నటన బాగుంటుంది?—మొదలైన ప్రశ్నల గొలుసుకట్టుతో ప్రసంగాన్ని సాగదీశాను. సాగదీయగా నాకు తెలిసిన విషయం ఒక్కటే ఒక్కటి—రఘుపతి ఏ ప్రశ్నకూ సజావుగా సమాధానం చెప్పడు!

చెప్పడా? చెప్పలేడా?—అదే నా సందేహం.

ఆకాశాన నక్షత్రాలు, ఊళ్ళో విద్యుత్ దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. తేమగా ఉన్న భూమిపైనుంచి తడితడిగా గాలి వీస్తుంది. మాటల మధ్యలో ఉండి ఉండి దగ్గుతున్నాడు రఘుపతి. ఒకసారి రెండు నిమిషాలదాకా అతడు దగ్గును నిలుపుకోలేకపోయాడు. "రాత్రంతా రైలులో ప్రయాణం చేశాను గదండీ? కిటికీలోంచి వెలుపలికి చూస్తూ కూర్చోవడం నాకో అలవాటు! రాత్రి వీచిన చలిగాలంతా నా పాలే అయింది. తెల్లవారేసరికి ముక్కులు మూసుకుపోయాయి. అమాంతంగా జలుబు పట్టేసింది" అంటూ అతడు తన అనారోగ్యానికొక సంజాయిషీ గూడా చెప్పుకున్నాడు.

ఇంటికి వెళ్ళగానే భోజనాలు వడ్డించేశారు. హాల్లో వరుసగా మూడు మంచాలు వేయించాడు బాబాయి. పడుకున్న అయిదు నిమిషాలకే రఘుపతి ముసుగు బిగదన్నుకున్నాడు. అతడు ఆవులిస్తాడేమోనని బాబాయి పాపం, ఓపినంతసేపు కాచుకుని కూర్చున్నాడు. ఆవులించలేదు సరికదా, పల్లు పలకరించకుండా నిద్రపోసాగాడు రఘుపతి.

బాబాయి ప్రేవులు లెక్కబెట్టడానికి వీల్లేకపోయింది.

హఠాత్తుగా మేలుకున్నాను. ఇంకా తెల్లవారలేదు. చీకట్లో నీడలా కూర్చుని మంచం నవార్లు కదిలిపోతూండగా దగ్గుతో సతమతమవుతున్నాడు రఘుపతి. నేను మేలుకున్న కాస్సేపటికి బాబాయి కూడా మేలుకొని మంచం దిగి లైటు వేశాడు. పిన్నిని పిలిచి నీళ్ళు కాచుకు రమ్మన్నాడు. పెట్టె తెరిచి మాత్ర తీసుకొచ్చాడు.

"గడిచిన రాత్రంతా రైల్లో ప్రయాణం చేశాడా బాబాయ్? చలిగాలి తగిలి జలుబు పట్టింది. కొత్తనీళ్ళ త్రాగడంతో ఆ జలుబులోనుంచే దగ్గు పుట్టుకొచ్చింది. ఏంచేస్తుంది? గుక్కెడు మందు త్రాగితే అదే పోతుంది...." అన్నాను.

నువ్వు చేసే తోడ్పాటు?" అని రుసరుసలాడుతూ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

సైడు యాక్టరు చక్కగా నటించకపోతే రంగస్థలంపైన ప్రముఖ నటునికి చిరాకు కలగడం సహజం! అందుచేత నేనుకూడా నా పాత్రను సక్రమంగానే నిర్వహింపదలుచుకున్నాను.

"ఉత్త పుణ్యానికి నామీద అపవాదు వేస్తే నీకు పాపం చుట్టు కుంటుంది బాబాయి! పెళ్ళిచూపుల తర్వాత నువ్వు మనసు విడిచి నాతో మాట్లాడిందెప్పుడు? నువ్వు పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నావని నాకేం తెలుసు?" అంటూ నేను ముఖం ముడుచుకున్నాను.

లాలనగా నాపైకి ఓ సాదరపూర్వకమైన దరహాసాన్ని వెదజల్లాడు బాబాయి.

"నువ్వింతటి అమాయకుడి వనుకోలేదురా శేఖరం! ఈ నాలుగు మాసాలుగా నేను గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చున్నా ననుకున్నావా నువ్వు! నీకు తెలియకుండా ఎంత కథ జరిగిందీ, ఏం కథా........"

ఆ కథా, కమామీషూ వినాలనే ఉంది నాకు.కానీ కుతూహలం వ్యక్త పరచవలసిన అవసరం లేకపోయింది. చెప్పడానికే వచ్చాడు బాబాయి.

"ఆ అబ్బాయి వచ్చి వెళ్ళిపోయాడా శేఖరం?వెంటనే ముహూర్తం పెట్టించమని మీ పిన్ని కూడా గోల పెట్టింది. కానీ నాకు మాత్రం అడుగు ముందుకు పడింది కాదు. సందేహం కలగనే కూడదు, కలిగితే అది నివృత్తి అయేదాకా నాకు నిద్ర పట్టదు. ఆ కుర్రవాడు ఒక్క పలచటివాడు, దగ్గుతున్నాడు. అందు కేదో కారణం కూడా చెప్పు తున్నాడనుకో. కానీ యెలా నమ్మగలం చెప్పు? నువ్వెప్పుడైనా కోడెల బేరం చూశావా శేఖరం? బేరగాడు పలువరున చూస్తాడు. రొమ్ము వాటం చూస్తాడు. ఒంటిపై సుళ్ళున్నాయేమో చూస్తాడు. ఇన్నీచూచిన తర్వాత ఓ మోపెడు గడ్డివేసి వాటి భోజన పుష్టిని పరిశీలిస్తాడు, మహాచేస్తే అయిదు వందలు చేయని ఎద్దుగొడ్లకే ఇన్ని పరీక్షలు ఉండగా, కంచనుగా పదివేలు పోస్తూ మనం మొహమాటాలకు పోవడం ఏం సబబు? వెయ్యి రకాలుగా

ఆలోచించి ఆఖరుకు నేనొక నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఇందువల్ల సంబంధం బెడిసిపోయినాసరే అందుకు నేను సిద్ధపడ్డాను. వీడుగాకపోతే వీడిని తల దన్నే వాడింకొక డనుకున్నాను. తెగించి ఓ ఉత్తరం వ్రాసేశాను....''

"ఏమని వ్రాశావు బాబాయ్?'' విస్మయంతో ప్రశ్నించాను.

"ఏముందీ?—ఇదిగో అబ్బాయ్! సందేహం ప్రాణసంకటం అంటారు. నా కిలాంటి సందేహం కలిగింది. దీన్ని నివృత్తిచేసే బాధ్యత నీది. మరేం లేదు. ఒకటి రెండు ఎక్స్‌రే ఫోటోలుతీసి పంపిస్తే చాలు—అని వ్రాశాను. వ్రాసిన పదోనాటికల్లా నా చేతిలో ఫోటోలున్నాయి....''

కృష్ణపరమాత్ముడి విశ్వరూపం ఎదుట మ్రాన్పడిపోయిన కౌరవ రాజన్యనివహంలా మా బాబాయి బుద్ధిబలం ఎదుట నేను రిచ్చపడిపోతున్నాను.

"సరే—మన డాక్టరు దామోదరం లేడా శేఖరం? పరిశీలనార్థం ఫోటోలను ఆయన దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాను. ఆయన పరీక్షించి చూచి 'ఏమి టండీ మీరు మరీనూ! అప్పటం అపరంజిలాంటి ఆరోగ్యవంతుడిపైన అపోహను రగిలించుకోవడం తగునా మీకు?' అంటూ కోపగించుకో పోయాడు.''

తలపైనుంచీ పెద్ద భారాన్ని ఎవరో దించుకున్నట్టుగా నేను వేడిగా నిట్టూర్చాను. కొద్ది నిమిషాలకు మునుపు నా కళ్ళ ఎదుట గిర్రున తిరుగ సాగిన ప్రపంచం మళ్ళీ యథాస్థితికి వచ్చినట్టయింది. బాబాయి మాత్రం చెక్కుచెదరకుండా తన ప్రసంగాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడు.

"అంతలో ఏమైంది శేఖరం? రసవత్తరమైన కథంతా ఇకముందే ఉంది. మనిషి కేమీ జబ్బులేదని నిర్ధరించుకున్నామనుకో! కానీ మనిషి లోపలి మనసు సంగతేమిటి? ఆ అబ్బాయి వస్తుతః ఎలాంటివాడు? పుట్టు పూర్వోత్తరాలెలాంటివి? వాకబు చేయసాగాను. చేసినకొద్దీ కొత్త కొత్త విషయాలు బయటపడసాగాయి. వీళ్ళ పెదనాన్న ఒకతను పేకాటలో కొంప ముంచుకున్నాడు. వీళ్ళ మేనమామ కట్టుకున్న పెళ్ళానికి విడాకు లిచ్చేశాడు. వీళ్ళ నాన్నగూడా సన్యాసుల వెంట, మఠాల వెంట తిరుగుతూ సంసారం

పైన అట్టే పట్టింపు లేకుండా కాలం వెళ్ళబుచ్చేశాడు. మరైతే ఈ అబ్బాయి ఎవరి స్వభావాన్ని పుణికి పుచ్చుకున్నాడు? కూపీ తీశాను. ఒకరు చెప్పినట్టు మరొకరు చెప్పలేదు. అతడి కాలేజీ సహపాఠకు డొకడు 'వాడికి పిల్లనిస్తారా! మితికి మించిన సాధు గర్వితనం ఉందండీ వాడిలో!' అన్నాడు. ఆ కుటుంబంతో బాగా పరిచయమున్న మరొక పెద్ద మనిషి 'నన్నేం చెప్పమంటారండీ? ముఖమేమో పద్మదళాకారం. పలుకేమో చందనశీతలం. హృదయం సంగతి నాకేం తెలుసు?' అన్నాడు. తేనెలోపడ్డ ఈగ చందమైంది నా పని. మతిపోయినంత పనైంది. వారం పది రోజులు అదేపనిగా ఆలోచించాను...."

అబ్బో, బాబాయి ఆలోచన! ముద్గరం, శూలం, కుంతం, కరవాలం లాంటి యుద్ధోపకరణాలు దాని ఎదుట బలాదూరు. అదీసారి ఏం చేస్తుంది? ఏం చేస్తుందోగానీ నా గుండె మాత్రం గుబగుబలాడుతూంది.

"నా ఎరుకలో చూచి రమ్మంటే కాల్చిరాగల మెరికెల్లాంటి మనుషులిద్దరున్నారు. వాళ్ళను పిలిపించి దారి ఖర్చులకు, దిన భత్యాలకు డబ్బులిచ్చాను ఒప్పగించిన పనిని సక్రమంగా నెరవేరిస్తే ఈనాం గూడా ముట్టజెబుతానన్నాను. వాళ్లా ఊరికి వెళ్ళి రెండు వారాలపాటు అక్కడే తికాణా వేయాలి, ఆ కుర్రాడి ప్రతి కదలికనూ కనిపెట్టాలి. అతడు సాధారణంగా ఎలాంటి వారితో కలుస్తాడు? ఏ విధంగా కాలక్షేపం చేస్తాడు? సన్నిహిత సమాజంలో అతడి కున్న పేరు ప్రతిష్ఠ లెలాంటివి?....క్షుణ్ణంగా అచూకీ తీయమన్నాను...."

నా స్మృతిపథంలో షెర్లాక్‌హోమ్స్, పెర్రీమేసన్, హెర్‌క్యూల్ పోయిరో లాంటి సుప్రసిద్ధ అపరాధ పరిశోధకులు మెదులుతున్నారు. ఆ రంగంలో ప్రవేశించ లే దంతేగానీ, మా బాబాయి వాళ్ళ కేమాత్రం తీసిపోడు!

"చెప్పవలసిందంతే శేఖరం! వాళ్ళు తిరిగి వచ్చేశారు. వాళ్ల సేకరించిన భోగట్టాతోబాటు ఆ కుర్రవాడి నడత గూడా నాకు సంతృప్తికరంగా

తోచింది.'' — ఉపసంహారంలోకి వచ్చేస్తున్నాడు బాబాయి. "అమ్మాయి వివ్వడానికి అంగీకారం తెలుపుతూ జాబు వ్రాశాను. బదులు రాగానే అచార్లు గారి దగ్గరికి వెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టించాను. పై నెల్లో అమావాస్య పోయిన పంచమినాడు సూర్యోదయాత్పూర్వం దివ్యమైన లగ్నం ఉంది. రేపు సాయంకాలానికల్లా ఇన్విటేషన్లు అచ్చవుతాయి. కుమార రత్నాలు బంధువులతో కలిసి సరిగ్గా పెళ్ళినాటికే హాజరవుతారేమో తెలియదు. ఎటుచూసినా నాకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండగలిగిన వాడివి నువ్వొక్కడివే కనిపిస్తున్నావు. నువ్వు స్కూలుకు పదిరోజులు సెలవు పెట్టాలి .."

ఆఖరి వాక్యం చెబుతున్నప్పుడు బాబాయి ఇంట్లో లేడు, రోడ్డుపైన ఉన్నాడు.

* ○ *

ఆకాశమంత పందిరి, భూదేవంత వేదిక గాకపోయినా, కడకాకికి గూడా నేతివంటకాలే మిగలకపోయినా ఉన్నంతలో ఘనంగానే జరిగింది పెళ్ళి. వివాహానంతరం వారం రోజులకే లీలావతి కాపురానికి వెళ్ళిపోయింది.

ఒకటి రెండు రోజులు మాత్రం ఎలాగో ఓపిక బిగపట్టగలిగాడు బాబాయి. మూడోనాటి ఉదయంనుంచీ ఆయన పోస్ట్‌మన్‌కోసం వేచి చూడ సాగాడు. ఎలా ఉందో అమ్మాయి? కొత్త వాతావరణంలో దిగులుపడి పోయిందేమో? అత్తగారి అధికారం క్రింద కోడంటికం అనుభవిస్తున్న దేమో? — కుమార్తె యోగక్షేమాలు తెలుపవలసిందని కోరుతూ ఆయన రెండు రోజుల కొకటి చొప్పున అల్లుడికి ఉత్తరాలు వ్రాయసాగాడు. కానీ ఆయన శ్రమంతా 'వన్‌సైడ్ ట్రాఫిక్' అయిపోయింది. అల్లుడి దగ్గరి నుంచీ ప్రత్యుత్తరమే లేదు.

ఆఖరికొక సుదీర్ఘమైన ఉత్తరం వ్రాయడానికి పూనుకున్నాడు బాబాయి. ఆ బిడ్డను మోయడం, కనడం దగ్గరనుంచీ ప్రారంభించి, మమ కారాలకు ఆకరంగా పెంచడం, ముద్దు ముచ్చటలకు హద్దుగా ప్రేమించడం మున్నగు విషయాలను వివరించి, చిట్టచివర తమ బిడ్డపైన అంతగా ప్రాణా

లను పెట్టుకున్న తల్లితండ్రులు కుమార్తె క్షేమాలను గురించి ఓ కార్డుముక్కైనా నోచుకోక పోవడం హృదయ విదారకమని మరీ మరీ వాపోయాడు.

"నా అంబులపొది ఖాళీ అయిపోతూందిరా శేఖరం! చివరి దిదే—బ్రహ్మాస్త్రం! దీనికి గూడా బదులు లేకపోతే, ఇక ఆశలు లేనట్టే!" అంటూ ఆయన కుర్చీలో క్రుంగిపోయాడు.

ఈ ఉత్తరానికి తిరుగు టపాలోనే ప్రత్యుత్తరం వచ్చింది. కానీ వచ్చినదాన్ని ప్రత్యుత్తరమనడం చప్పగా ఉంటుంది. బాబాయిది బ్రహ్మాస్త్రమైతే అందుకు బదులుగా వచ్చింది బ్రహ్మ శిరోనామకాస్త్రం!

"ప్రియమైన మామగారికి నమస్కారానంతరం రఘుపతి వ్రాయునది—

తపాలాశాఖవారి సౌజన్యంవల్ల మీ జాబులన్నీ సక్రమంగా చేరుతున్నాయి. వాటిలో మిగిలినవన్నీ ఒక ఎత్తు అయితే చివరి జాబుమాత్రం ఒక ఎత్తు. అందులో కన్న కూతురుపట్ల తల్లిదండ్రుల అనురాగాతిశయాన్ని గురించి మీరు వ్రాసిన ఆణిముత్యాలలాంటి మాటలను ఒకటికి రెండుసార్లుగా చదువుకున్నాను. మీ కుమార్తెకు గనుక ఒక కుమార్తె గలిగితే ఆ బిడ్డను పెంచి పెద్ద జేయడంలో మీ సలహాలను, సూచనలను అక్షరాలా పాటించగలనని హామీ ఇస్తున్నాను. కానీ ఆడబిడ్డకు బదులుగా మీ అమ్మాయికి మగబిడ్డ కలిగితే వాటికి మాతామహుండి లక్షణాలు రాకుండా ఉండాలని మాత్రం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నాను.

మీకు కోపం రావచ్చు. ఎవరి కోపం వాళ్ళకే శత్రువు. కనుక శాంతంగా సావధానంగా నా యీ మనవి మాటల్ని అవధరించగలరని కోరుతున్నాను.

పితృపంచకంలో పిల్ల నిచ్చిన పెద్ద మనిషిగూడా ఒకడని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. ఆ విధంగా మీరు నాకు పూజ్యులు. కానీ ఆ పూజ్యభావాన్ని అటుంచి నిర్మొగమాటంగా ఆలోచించినట్టయితే మీలో తోడి మానవులు సహించడానికి వీల్లేని అవగుణాలు కొన్ని ఉన్నాయని తెలియజేయడానికి మిక్కిలి విచారిస్తున్నాను.

ఎంతో కొంత తెలివి తేటలతో భగవంతుడు ప్రతి మానవుణ్ణి ఈ భూలోకంపైకి పంపుతున్నాడు. ఉన్న తెలివి తేటలతో జీవితాన్ని సుఖ ప్రదంగా మలచుకోడానికి ప్రయత్నించడం మానవ సహజం. కానీ లోకంలో ఉన్న తెలివి తేటలన్నీ తమకే ఉన్నాయనీ, మిగిలిన వాళ్ళందరూ బొత్తిగా తెలివిమాలిన వాళ్ళనీ భావించడం, ఈ ఊహకు అనుగుణంగానే ప్రవర్తిం చడం—ఇది అనాదిగా కొందరు మానవుల్ని అంటిపెట్టుకొనివున్న అజ్ఞానం. ఈ అజ్ఞానం మీలో పుష్కలంగా ఉంది.

వివాహ నిర్ణయాలు పైలోకంలో జరుగుతాయంటూ ఒక సామెత ఉంది. ఈ శైలాంభోనిధి జంతు సంయుతమైన ధరాచక్రం గూడా తమ ఇష్టాయిష్టాలకు అనుగుణంగానే పరిభ్రమిస్తున్నదని అనుకోగలిగిన బుద్ధి మంతులకు ఇదొక చాదస్తపు మాటగానే తోచవచ్చు. చాతుర్యాన్నంతా వెచ్చించి మీ కుమార్తెకొక మంచి సంబంధాన్ని కుదుర్చుకోగలిగినట్టు భావి స్తూంటారు మీరు! కానీ నేను పంపిన ఎక్స్‌రే ఫోటోలు నాకు సంబంధించి నవి కావని చెబితే మీరేం చేస్తారు?

రాజ్యాంగ సూత్రాల ప్రకారం నేరం చేయని వాడిపైన నేరాన్ని ప్రతిపాదించడం నష్టపరిహారం కోసం కోర్టు దాకా లాక్కెళ్ళే వ్యవహారం. ఏమి నేరం చేశానని నాపైకి సి. ఐ. డీ. లను పంపుతారు మీరు? మీ అమ్మా యిని పెళ్లాడడానికి అంగీకరించడమేనా నా నేరం?

పోనీ—ఈ నేరస్తుడి ఆంతరంగిక జీవితాన్ని శోధించడానికి మేయ బోయి మెడ తగిలించుకోగల అలాంటి ప్రబుద్ధులకంటే మరి కొంచెం నాటు రకం పత్తేదారు లెవరూ దొరక్కపోయారా మీకు?

మీకు డబ్బుంది. డబ్బున్నదన్న నిబ్బరంతో మానవత్వానికి మూల కందాలైన అమూల్యమైన విలువల్ని మీరు అవమానిస్తారు. సుఖ జీవన సౌలభ్యంకోసం మానవుడు సృష్టించుకున్న ఒకానొక వినిమయ వస్తువు డబ్బు. మీరా డబ్బుకు వినిమయంగా మనుషులకు మనుషులనే కొనేయ వచ్చునని భావిస్తారు. మీ అమ్మాయి అందచందాలను, గుణగణాలను చూచి

ఆమెను నేను సహధర్మిణిగా వరించి ఉంటానని మీరనుకోరు. మీ కట్నానికి కక్కుర్తిపడి, మీ అనుమానాల బోనులో నిల్చుని, మీ సందేహాలకన్నింటికీ సంజాయిషీ లిచ్చుకున్నానని ఊహిస్తారు. నేను మనిషిని. వస్తువును కాను. నన్ను మీరు కొనలేదు, కొనలేరు. ఈ జాబుతోబాటు మీ పదివేల రూపాయిలను మీకు చెక్కురూపంలో త్రిప్పి పంపుతున్నాను.

ఐతే వివాహం కాకమునుపే నేనెందుకు కట్నాన్ని నిరాకరించలేదని మీ కిక్కడొక సందేహం కలగవచ్చు. అందుకు కారణం చెబుతున్నాను. కట్నాన్ని నిరాకరించడం అదొక ఉదారాశయంగా భావింపబడుతున్న రోజులు గావు. అది వరుడి అనర్హతగా పరిగణింపబడుతున్న దుర్దినాలు. అజ్ఞాతంగా ఏదో భయంకరమైన లోపం దాగి ఉండకపోతే, వరుడెందుకు కట్నాన్ని కాలదన్నుకుంటాడని మీరేకాదు, మీతోబాటు లోకులు గూడా అనుమానిస్తారని నాకు తెలుసు.

చి. సౌం. కుం. లీలావతి కులాసాకేమీ లోటులేదు, లేదంటే అప్పుడప్పుడూ మీరు కళ్ళల్లో మెదులుతున్నారని చెబుతూంది. వీలు చూచుకుని మీరొకసారి అత్తగారితో సహా ఇక్కడికి వచ్చి పోగలిగితే మంచిది. లేదా మేమే అక్కడికి రాగలము.

ఇట్లు, మీ అల్లుడు,
రఘుపతి."

బాబాయి ముఖాన నెత్తురు చుక్కలేదు. కాళ్ళ క్రింద నేల కరిగిపోగా ప్రవాహంలో పడి కొట్టుకుపోతున్న కాందిశీకుడి ముఖంలో సైతం అలాంటి నిస్సహాయత కనిపించదు!

*